



Defensa dels mèrits del doctorand a càrrec del doctor Miquel Coca Payeras

Excel·lentíssims Srs., senyors, professors, alumnes:

A l'hora de prendre la paraula, honorat per l'encàrrec, per donar la benvinguda al doctor Fèlix Pons al Claustre de doctors d'aquesta universitat —doctor ja, però no investit encara— i fer públic l'elogi d'aquesta cap a ell, sorgeix una delicada qüestió prèvia: és difícil trobar la fórmula literària adequada que no caigui en el panegíric ni en els tòpics gastats i que no obstant això, doni cabal idea de l'activitat i tarannà que es pretenen destacar, universitàriament parlant. Aquestes dificultats s'acreen si, com és el cas, estam davant un personatge, la dimensió i transcendència pública del qual estan fora de tot dubte.

Amb tot, aquesta darrera circumstància acaba convertint-se en una guia per a la lliçó de benvinguda. En la personalitat del doctor Pons s'hi ajunten dues facetes: la de polític i la de jurista. Segurament és impossible destriar on acaba una i comença l'altra, per la senzilla raó que tota activitat jurídica té una base i una repercussió política que avui en dia cap analista mínimament rigorós no posa en dubte. Afortunadament, el dogma de la neutralitat del dret com a instrument ordenador de la convivència està en franc declivi.

Deia que aquesta doble faceta del doctor m'ha proporcionat el solc per on desenvolupar aquesta al·locució, en la qual intentaré oferir una síntesi de les seves idees, públicament expressades, al fòrum que més escau a aquest doble vessant polític i jurídic: el Congrés dels Diputats. No s'oblidi que l'art. 66 de la nostra Constitució estableix per un costat, que les Corts Generals "representen el poble espanyol", són l'òrgan màxim de la representació política i que a més "controlen l'acció del Govern", o sigui, realitzen la funció de control polític. I que finalment "exerceixen la potestat legislativa de l'Estat", i constitueixen, sens dubte, la més important font material de dret de l'Estat. Si aquesta era la seu més adequada per bussejar dins el pensament del doctor Pons, calia acotar l'instant temporal que fos majorment rellevant. I en aquesta determinació no he vacil·lat, i he elegit el període que va desembocar en la Constitució de 1978. El més important període, políticament i jurídicament parlant, que han viscut la majoria dels actuals ciutadans d'aquest estat.

Els anteriors raonaments expliquen per què aquesta lliçó consistirà en una síntesi de les intervencions del doctor Pons al Congrés, durant el període constituent viscut fa quasi dotze anys.

En la sessió del 13 de juliol de 1977 el secretari provisional del Congrés va procedir a la lectura de la relació de membres electes de la Cambra, i entre els sis diputats balears apareix per primera vegada al Diari de sessions el nom de Fèlix Pons Irazábal. No resistesc la temptació d'observar que d'ells, tots menys un, o han estat alumnes, o són o varen ésser professors o doctors d'aquesta universitat. D'aqueixa data ençà fins que es dissolen les cambres pel Reial decret 3073/1978, de 29 de desembre (BOE d'1 gener de 1979), hi apareixen fins a dotze intervencions: dues a la Comissió d'Economia i Finances, tres a la de Pressuposts i set a sessions plenàries. I des d'una perspectiva jurídica, seguint la clàssica divisió de l'ordenament jurídic en diferents sectors, cal dir que els temes tractats afecten un vast camp: el dret penal, l'administratiu, el financer i tributari, el laboral i el constitucional, evidentment. I a més, i encara que no abordi qüestions concretes que pertanyin al dret civil es percep en el seu llenguatge una abundant i rigorosa utilització de conceptes tradicionals de la dogmàtica civil, com la distinció "cosa-persona", l'"abús de dret", el "benefici d'inventari" (sessió plenària núm. 16, 22 desembre 1977, Diari de sessions núm. 42), o el "cabal relicte" (sessió plenària núm. 1, 11 gener 1978, Diari de sessions núm. 1), o la "caució gratuïta" (sessió plenària núm. 25, 31 maig 1978, Diari de sessions núm. 77), etc.

Entenc que va bé fer dos grans apartats expositius: les intervencions entorn del debat al Ple del Projecte de constitució (concretament del dictamen de la Comissió d'Afers Constitucionals) i les fetes entorn d'altres aspectes que ocuparen les constituents. Aquestes temàtiques voltaren entorn de RTVE, relacions entre l'Administració central i les administracions locals i diputacions, fiscalitat i pressuposts. Per tal de subjectar-me al protocol de l'acte que m'imposa unes limitacions de temps, només m'ocuparé de les del debat del projectat text de la Constitució.

I. Diversos aspectes tractats a les constituents

I. 1. RTVE

Posats a cercar una primera temàtica objecte de la seva preocupació, hem de citar la de Radiotelevisió Espanyola. Encara que llavors no podia albirar-se la seva polèmica trajectòria futura, davant l'Informe del Ministre de Cultura (senyor Cabanillas Gallas) sobre l'estructura general del pressupost del seu Departament, el nostre doctor advertia de la inadequació que "un organisme com Radiotelevisió Espanyola, que té al seu càrrec un aspecte important com és la informació, depengui d'un ministeri concret", i mostrava preocupació pel seu funcionament econòmic, financer i comptable (Diari de sessions núm. 36, 14 desembre 1977. Comissió de Pressuposts).

Després d'una nova intervenció d'escassa rellevància sobre el tema (Diari de sessions núm. 41, 22 desembre 1977. Comissió de Pressuposts) arribam a un interessant debat al Ple sobre el Projecte de Llei de crèdit extraordinari per a RTVE, en el torn d'explicació de vot del qual va justificar l'abstenció del Grup Parlamentari Socialista en dues causes: que aqueix crèdit "no és una herència de la dictadura, no és al cabal relicte de la dictadura [...] aqueix és un crèdit a un pressupost elaborat molt després del 20 de novembre de 1975", i que aqueix crèdit venia "configurat sota el principi de subvenció als dèficits d'explotació del servei públic de RTVE". A continuació encadena unes digressions sobre la tècnica de la subvenció: la "subvenció a posteriori als dèficits d'explotació determina, a més de les conseqüències generals d'una absència de política, un vertader estímul a la mala administració dels serveis". Per continuar: "La subvenció s'ha de plantejar a priori, en connexió amb els ingressos, com un complement d'aquests. D'aquesta manera, és possible atendre el fins polítics que la subvenció pretén i calcular-los segons criteris generals que parteixen de la distribució global de la càrrega del servei entre els distints nivells de renda". I postil·lava: "El que és greu del sistema, d'aqueix sistema de subvenció als dèficits d'explotació, no és en principi que es despengui més, encara que segurament sí que es despèn més, sinó que es despengui sense pla, sense ordre, sense concert, sense programa, sense finalitat clara". I conclouïa amb un esbós del que havia d'ésser RTVE en el qual segurament tothom hi estarà d'acord, encara que no tant a l'hora de fixar les mesures que el concreten: "la RTV és un servei públic que ha d'estar al servei de la societat espanyola i no del Govern. Ha d'ésser reflex de la pluralitat, del dinamisme, de la vivacitat de la realitat de la societat espanyola. Ha d'ésser un instrument d'intercomunicació i de cultura; ha d'ésser, en suma, un instrument de llibertat. I això només ho aconseguirà RTVE si és una RTV democràtica en la seva estructura organitzativa, en el seu control i en el seu funcionament" (Diari de sessions núm. 1, 11 gener 1978).

Una darrera sortida a l'escena que ens ocupa tingué lloc en defensar l'esmena del Grup Socialista a una Proposició no de Llei sobre austeritat a RTVE, en la qual essencialment mostrava la seva sorpresa pel fet que el "partit del Govern vingui a la Cambra a sol·licitar una recomanació d'austeritat per a l'activitat d'un organisme administratiu" ja que lògicament ha de disposar dels ressorts de poder que ho possibilitin" (Diari de sessions núm. 15, 12 abril 1978. Sessió plenària).

I. 2. Relacions entre l'Administració central i les administracions locals i les diputacions

Destaquen dues intervencions que, al marge de la seu i arrel que les generen, té un gran interès per tal com reflecteixen la seva concepció de les relacions entre les diferents administracions en uns moments en què no existia encara el disseny constitucional al respecte.

En primer lloc, la feta a la Comissió d'Economia i Finances en discutir-se el Projecte de llei sobre mesures urgents de reforma fiscal presentat pel Ministre d'Economia i Finances, el senyor Fernández Ordóñez. En aquesta, els dos pols eren el delictes fiscal i les finances locals. El doctor mostrava la seva queixa per la "impossibilitat que els ajuntaments i les diputacions puguin denunciar directament davant la jurisdicció ordinària els delictes fiscals comesos contra les finances municipals i provincials". I això era criticable perquè, en primer lloc "s'anul·la [...] la personalitat que la legalitat vigent reconeix als ens de l'Administració local, que sens dubte serà potenciada i enfortida en un futur immediat". En segon lloc perquè "sobre respondre a un criteri inadmissible (com és el de la inferioritat jurídicopolítica dels ens locals) resulta de la màxima inconveniència en un moment en què les finances locals estan en fase d'activitat tan ranquejant i aclaparada com expansiva [...] i hi hauran d'estar encara més si el procés de democratització del país assoleix l'extensió i dimensió necessàries". I per últim, "quan a l'horitzó immediat s'apunta no només a una descentralització administrativa, sinó a una remodelació del mateix Estat sobre la base d'autonomia àmplia per a les nacionalitats i regions, entenem que està mancat de sentit que —malgrat el llast de prejudicis administratius i la rêmora de les situacions establertes— es privi els ajuntaments i les diputacions (i més endavant altres ens autònoms nacionals o regionals) de la capacitat per utilitzar per ells tot sols aqueix instrument que és el delictes fiscal". Paraules que llavors, tal vegada ara puguin veure's com molt indiciaires, el ministre Fernández Ordóñez va qualificar d'"intel·ligents i agudes" (Diari de sessions núm. 6, 9 agost 1977. Comissió d'Economia i Finances. Sessió informativa).

La segona tingué com a seu la Comissió de Pressuposts, i en particular en debatere's l'esmena a uns capítols (VI i VII) de la Direcció General d'Administració Local del Ministeri de l'Interior. Em semblen destacables tres idees. Per començar, la crítica als capítols per entendre que el plantejament pressupostari que realitzaven "deriva d'un fenomen de potenciació de l'Administració perifèrica de l'Estat francament en contradicció amb tots els propòsits i jactàncies de descentralització que s'han vingut fent i amb el procés en curs de deslliurament de règims preautonòmics". A continuació, el reconeixement que "les diputacions provincials no han estat organismes excessivament brillants durant els darrers anys. Eren, com la majoria dels organismes de l'Administració local, instruments dòcils de la política que es dictava a nivell governamental, sense, normalment [...] crear cap problema ni tenir una operativitat excessivament destacada". I de bell nou, la insistència en l'horitzó proper: "Però ara ens acostam al moment en què les diputacions provincials seran organismes diferents: llur integració serà democràtica arran de les pròximes eleccions municipals". I per últim: "moltes diputacions provincials del país passaran a integrar-se dins règims preautonòmics, els recursos inicials dels quals es nodriran, fonamentalment, dels recursos que puguin recollir de les diputacions provincials perquè el procés de transferència de competències i recursos procedents de l'Administració de l'Estat serà lent i complicat" (Diari de sessions núm. 38, 15 desembre 1977. Comissió de Pressuposts). També aquí el pronòstic ha estat encertat.

I. 3. Fiscalitat

Hem abordat, fa un moment, una intervenció seva a la Comissió d'Economia i Finances sobre la problemàtica fiscal arran de l'informe del Ministre sobre el Projecte de llei de mesures urgents de reforma fiscal. Ara ens detindrem en altres dues.

Una primera té lloc precisament a la mateixa Comissió d'Economia i Finances com a conseqüència de l'esmena que el Grup Socialista va presentar al citat Projecte de llei. La filosofia que l'orientava, segons pròpia confessió era "la de construir una figura de delictes fiscal que fos absolutament coherent amb l'ordenament penal vigent" i, per tant, que "fins al grau màxim es reflecteixi el sentiment del delictes fiscal al dret penal comú". És més, "des del moment en què el delictes fiscal queda inserit en un article del Codi Penal, és a dir, del cos jurídic del Dret Penal comú per antonomàsia, és evident que la jurisdicció competent és també l'ordinària". I conclouia: "des del punt i hora que s'admet la incardinació del delictes fiscal en l'ordenament penal comú, se n'han de treure totes les conseqüències d'aquesta orientació. Per tant, el delictes és un delictes públic i queda sotmès a l'acció pública" (Diari de sessions núm. 20, 5 octubre 1977. Comissió d'Economia i Finances).

També va ocupar la seva atenció l'impost sobre la renda de les persones físiques, en discutir-se el projecte de llei i defensar la necessitat de "definir amb claredat i nitidesa què s'entén per despeses excepcionals no sumptuàries" i la inadequació que quedés "postposat per a una posterior reglamentació per via de decret", tot això emmarcant-ho en el principi de legalitat en matèria fiscal que "és extraordinàriament exigent i cal que sigui el text de l'impost el que determini [...] els supòsits en què s'entén que hi ha aquesta despesa excepcional de caràcter no sumptuari". (Diari de sessions núm. 103, 4 juliol 1978. Sessió plenària núm. 32).

I. 4. Pressuposts de l'Estat

En aquest terreny s'hi detecten dues assenyalades actuacions parlamentàries. La primera a referir tingué lloc en la discussió del Projecte de Llei General de Pressuposts, en esmenar el Grup Socialista l'article 14. Es tractava, en paraules del doctor, de cohonestar l'Espanya oficial amb la real, una inquietud manifestada en diverses ocasions en la seva carrera parlamentària. I en concret, es tractava que no fos possible que amb càrrec a un crèdit destinat a realitzar una inversió directament es paguessin salaris i cotitzacions a la Seguretat Social, perquè amb això es produïa el resultat que "amb càrrec al Pressupost del l'Estat o d'un organisme autònom es paguin treballadors al servei de l'Administració pública, sense que ni llurs retribucions ni les cotitzacions a la Seguretat Social figurin especificades pressupostàriament com a tals, és a dir, com a despesa de personal, i sense que per tant aquestes persones apareguin reflectides en el Pressupost com a treballadors per compte d'altri al servei de l'Estat o d'un organisme autònom."

Aquesta praxis, habitual en alguns ministeris, provocava que aqueixos treballadors apareguessin "camuflats fantasmagòricament en el Pressupost, reduïts a la categoria de coses, ja que d'inversió se'ls qualifica", i era aquest "l'autèntic bessó de la qüestió". D'aquí n'extreia unes consideracions generals sobre el Pressupost que "no és transparent en aquest punt. No parla al poble per ell tot sol; ans bé, li amaga l'autèntica natura d'una despesa" i suposa un "autèntic abús de dret: que treballadors que realitzen funcions permanents siguin treballadors eventuais durant cinc, deu, quinze o vint anys i que, a més, no constin en els Pressuposts de l'Estat, a diferència de la resta de persones contractades per l'Estat" (Diari de sessions núm. 42, 22 desembre 1977. Sessió plenària núm. 16).

La segona actuació es resumeix en unes disquisicions sobre el Tribunal de Comptes, arran del Projecte de Llei d'aprovació del Compte general de l'Estat de 1974 i 1975. Qualifica aquell òrgan de "tan antic com ineficaz" i després d'unes glosses històriques sobre el seu origen recorda el memorial elevat l'any 1935 a les Corts de la República i en critica l'organització "mereixedora de tots els retrets". I afegeix: "Avui el pressupost sabem que supera el bilió de pessetes, i pràcticament el Tribunal continua amb els mateixos esquemes, amb la mateixa estructura, i diria que amb el mateix nombre de funcionaris". Advocava per fer efectiu allò reflectit als pactes de la Moncloa, en el sentit de dotar-lo d'independència en l'exercici de la seva funció, i en el nomenament dels seus membres: majors atribucions, funcionalitat; en suma "un organisme modern independent i ben dotat que permeti un adequat control de la despesa i de la comptabilitat pública" (Diari de sessions núm. 77, 31 maig 1978. Sessió plenària núm. 25).

II. El debat constitucional

La participació del doctor Pons en aquest debat va afectar únicament dos aspectes del projecte, però dos aspectes nuclears en la mesura que es tractava de dos preceptes que configuren el que tècnicament es denomina la Constitució econòmica formal, qualificat com un dels tòpics del dret constitucional de la Llei fonamental de Weimar de 1919 ençà. Aquesta consisteix, segons STC 28 gener 1982, en "el conjunt de normes constitucionals destinades a proporcionar el marc jurídic fonamental per a l'estructura i funcionament de l'activitat econòmica" (BJC núm. 10, pàg. 124). No hi ha dubte que els articles 33 i 131 que tracten, respectivament, del reconeixement del dret de propietat privada i de la planificació econòmica, s'inclouen dins aquest concepte. I aquests foren els dos pols abordats.

Pel que fa al reconeixement i garantia constitucional del dret de propietat privada, la seva intervenció es va centrar en la figura de l'expropiació forçosa recollida al núm. 3 del citat article 33. Hi ha tres peces constitucionals bàsiques: el principi de legalitat, el fonament en "causa justificada d'utilitat pública o interès social" i l'exigència d'indemnització.

Fou aquest darrer element el que va acaparar la polèmica parlamentària i, en concret, la seva intervenció. El problema s'havia centrat en si aqueixa indemnització havia d'ésser "prèvia", com pretenia AP, o si era suficient amb la fórmula finalment adoptada pel consens entre UCD, PSOE i PC de "mitjançant". El professor De la Vallina mantingué que de no ésser prèvia la indemnització no quedava garantit el dret de propietat privada. Davant això el doctor Pons exterioritza una llarga sèrie de reflexions.

D'entrada va mostrar la seva sorpresa per l'aire apocalíptic amb què era presentada la qüestió: "El que està en joc, simplement, és si la indemnització ha d'ésser anterior, simultània o posterior a l'expropiació forçosa, però no està en joc, en cap cas, que hi ha d'haver indemnització", perquè això és d'essència a aqueixa figura.

En segon lloc, tragué a la palestra arguments històrics i de dret comparat, o sigui la Constitució republicana de 1931, i les vigents de Suècia, República Federal Alemanya, etc., i va acotar que "ningú no s'atreveria a negar que aquests països que he citat són països on es respecta la propietat privada, on hi ha unes tècniques jurídiques de protecció de la propietat privada, que podríem anomenar segurament modèliques, perquè suposen un estadi avançat de l'articulació de les garanties dels ciutadans."

Cal destacar també la formulació d'una breu síntesi de l'essència de l'expropiació: "és deixar indemne l'expropiat, és a dir, reparar completament els danys i perjudicis que se li ocasionen. Aquesta és la finalitat essencial i queda perfectament acollida al dictamen". I tancà l'argument així: "Jo m'atreveria a dir que no existeix cap certesa teòrica ni pràctica que autoritzi a pensar que, si la compensació econòmica és prèvia, és més completa i justa, i la indemnització de l'expropiat més perfecta."

Ulteriorment, unes precisions sobre les diferències entre la Espanya real i l'oficial o, si es vol, entre la realitat formal i la realitat material, en afirmar que el sistema expropiatori que pujava la Constitució no suposa "ruptura real, sinó ruptura aparent amb el sistema expropiatori" vigent en aquelles saons. Això perquè encara que el *Fuero de los Españoles* exigia indemnització prèvia, "el pagament previ a l'ocupació ha deixat d'ésser normal o regla comuna, per ésser realment excepcional, i jo afegiria que absolutament excepcionalíssima." Acte seguit citava "algunes tècniques usals quotidianes", com les "expropiacions urgents, que impliquen l'ocupació dels béns expropiats a canvi d'un dipòsit ridícul, insignificant, de caràcter merament simbòlic", en clara al·lusió a l'article 52, quart de la LEF. I aqueixa urgència, afegia, "ha estat utilitzada —i segueix essent-ho, cal dir— de forma absolutament desbordada del seu context [...] Hem viscut de 1954 ençà, data en què es va aprovar la Llei d'Expropiació Forçosa, en l'engany del previ pagament, quan és ben sabut que aquest sagrat principi no podia ocultar la realitat inacceptable d'unes valoracions sempre allunyades de la realitat, determinades per sistemes sense controls [...] Es tracta de permetre, sense dramatismes polítics ni jurídics, una aproximació a les necessitats reals de l'Estat i de l'Administració i unes institucions expropiatòries que, per ésser fidels al mandat constitucional l'aprovació del qual es proposa, deixin realment indemne l'expropiat, sense enganys, ni el consol hipòcrita de dogmes en els quals no hi creu."

Aquesta argumentació es va tancar amb unes disquisicions generals sobre el dret administratiu que "a l'Estat de dret s'ha constituït sobre la base de l'equilibri entre el poder creixent de l'Administració i les garanties, també creixents, dels administrats", idea que —en la seva opinió— enllaçava amb la fórmula del dictamen de la Comissió d'Afers Constitucionals en allò referent a l'expropiació ja que "permet reconstruir un nou equilibri en el qual aquests dos factors —tant els poders de l'Administració com les garanties dels administrats— hi surtin reforçats en bé de l'economia, de la societat, de les mateixes garanties dels ciutadans i, en definitiva, del país tot." (Diari de sessions núm. 36, 11 juny 1978. Sessió plenària núm. 36).

El cert és que des d'una perspectiva no conservadora no era fútil que l'expropiació fos "mitjançant" o "prèvia" indemnització, ja que la indemnització prèvia feia pràcticament impossible expropiacions de grans dimensions, com hipotètiques reformes agràries o, fins i tot, nacionalitzacions d'un sector econòmic o altre, com el diputat Tamames va assenyalar. Amb tot, no cal oblidar que la fórmula inicialment llançada per Minoria Catalana, socialistes i comunistes preveia la indemnització prèvia en línia de principi i juntament amb això l'admissió de procediments especials en aquests casos de nacionalització, publicació, etc.

El segon i darrer gran vessant constitucional que va ocupar la seva atenció fou, com ja hem indicat, la relativa a la planificació. L'article 131, 1 CE, comença amb l'afirmació que "L'Estat, mitjançant llei, podrà planificar l'activitat econòmica general per atendre les necessitats col·lectives, equilibrar i harmonitzar el desenvolupament regional i sectorial i estimular el creixement de la renda i de la riquesa i llur més justa distribució." A més, l'article 38, després de reconèixer el principi de llibertat d'empresa dins el marc de l'economia de mercat, determina que la protecció i garantia dels poders públics es farà al mateix d'acord "amb les exigències de l'economia general i, en el seu cas, de la planificació".

Però la configuració d'aquest marc constitucional fou precedit d'un fort debat entorn de la força jurídica que havia de tenir el pla. Les forces conservadores, per boca del seu líder, plantejaren de forma alarmant un dilema: la planificació al·ludida o era keynesiana-indicativa, o era stalinista-vinculant, però la que afectés el sector privat havia d'ésser només indicativa, i per això calia adjectivar i matisar a què anava referida aquesta potestat planificadora.

En aquesta situació, la intervenció del doctor Pons es pot qualificar de brillant, progressista i, alhora, moderada. I dic moderada perquè el punt de referència per a qualsevol analista d'aqueix moment històric han d'ésser els documents del XXVII Congrés del PSOE, celebrat a finals de 1976, i el Programa electoral de 1977. I a tots dos hi apareix, com a objectiu, aconseguir un socialisme democràtic, en el qual la iniciativa pública havia de jugar el paper motor i guia de tot el procés econòmic. Els punts bàsics eren la fiscalitat i la nacionalització dels grans grups financers, el sector energètic, la siderúrgia integral, etc. Amb això s'aconseguiria un sector públic fort. I en aquest model econòmic, el pla, la planificació econòmica no merament indicativa, és obvi que era un instrument clau. Malgrat això i com ja he dit, el plantejament del doctor Pons va ésser molt més obert i, per tant, menys ajustat a les pautes que acabam de referir i que propugnava el seu partit.

En concret va començar, a l'hora d'explicar el vot del seu grup, situant el text de l'article 125 del Projecte (el 131 actual) en "allò que és la filosofia general del text constitucional que anam aprovant, superació clara del liberalisme individualista en el terreny econòmic i social", per acte seguit afrontar directament la qüestió: "en parlar de la planificació sense adjectius, està responent a les necessitats de l'hora actual. Hem de deixar el text obert a què, davant una eventual insuficiència de la planificació indicativa, es puguin abordar d'altres fórmules més eficaces per complir els fins concrets que assenyalat" el mateix article.

La idea d'una constitució econòmica formal no rígida sinó oberta i, per tant, materialitzable en diferents possibles ordenaments econòmics, en funció de les necessitats i dels interessos majoritàriament expressats pels ciutadans en atorgar llur confiança a un partit o a un altre o a una coalició és patent en aquestes paraules: "No es tracta de constitucionalitzar la planificació indicativa ni la planificació vinculant [...] Es tracta de fugir [...] de la fixació rígida d'un model econòmic i social. Nosaltres entenem que aquesta constitució ha d'ésser d'ús alternatiu i que no ha de fixar rígidament un model econòmic. L'article [...] s'inscriu en una sèrie de previsions prudentes que permetran la perdurabilitat del sistema de democràcia política plasmat a la Constitució, al compàs de les transformacions que l'evolució econòmica i social demandi, sense que això obligui a posar en qüestió la Constitució mateixa."

Tingueu en compte que tant les seqüeles de la Segona Guerra Mundial, com l'aparició de nous objectius de política socioeconòmica, com la protecció del medi natural o la qualitat de vida, va aconduir progressivament els plans dels governs europeus occidentals fins a mesures de clar caràcter vinculant sobre el sector privat. És en aquesta tessitura que cobren sentit les seves paraules: "Pensau que estam immersos dins un sistema en el qual, sense de vegades adonar-nos-en, hi ha ja mesures que serien perfectament catalogables dins allò que alguns entenen per planificació vinculant o coactiva, i no mesures de policia que determinen prohibicions o limitacions a les activitats dels particulars, sinó que impliquen instruccions concretes a les empreses sobre allò que han de fer", i cita com a exemple les "necessitats creixents que pugui plantejar l'urbanisme en un desenvolupament modern d'aquesta branca d'activitat."

Aquesta idea de neutralitat constitucional de la planificació, quedava endreçada per la confessió que el seu partit no tractava d'"instaurar una economia totalitària, estatalitzada i burocratitzada", sinó que es tractava simplement de "tenir la disponibilitat constitucional d'utilitzar les tècniques i els instruments que la racionalitat exigeixi quan les lleis del mercat no siguin suficients per aconseguir els objectius que el mateix article estableix.

No es tracta d'amenaçar la propietat". Per si no fos suficient el missatge tranquil·litzador s'estenia als empresaris: "La seguretat dels empresaris és imprescindible preservar-la a través de la Constitució. La Constitució ha d'eliminar al màxim la incertitud".

Aquest rosari d'idees que han compost aquesta modesta lliçó de benvinguda i elogi al doctor Pons, crec que es pot cloure amb les també darreres paraules seves en aqueixa intervenció sobre la planificació econòmica: "aquesta és una Constitució oberta [...] i encara que aquí sembla que tots els matins passen els trompeters de Jericó, no per esbucar les murades, sinó, de vegades [...] per impedir que s'aixequin, veiem que, afortunadament, aquesta murada que és la nostra constitució, l'anam aixecant i estam a punt de culminar-la i la defensarem quan haguem enllestit la nostra obra". Gràcies a ell i als qui contribuïren a aixecar la muralla constitucional i gràcies a tots per la vostra atenció.